

Неоніла Красножон
(Переяслав-Хмельницький)

**ДОВГИЙ ШЛЯХ НА НИВІ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ Й ОСВІТИ
(ДО 85-РІЧНОГО ЮВІЛЕЮ ПРОФЕСОРА ВАСИЛЯ ПЕТРОВИЧА ШЕВЧУКА)**

Василь Петрович Шевчук

Доктор історичних наук, професор, заслужений працівник вищої школи України, відомий науковець і педагог, Людина з великої літери – Василь Петрович Шевчук зробив неоцінений внесок у розвиток історичного факультету ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».

Народився майбутній науковець 31 січня 1933 р. у с. Гурівці Козятинського району Вінницької області в сім'ї селян-хліборобів. Батько загинув на фронті німецько-радянської війни. Підлітком Василь під час канікул працював у місцевому колгоспі, допомагав по господарству матері, яка виховувала ще брата Миколу та сестру Галину. У школі із зацікавленням вивчав фізику та хімію, однак у виборі майбутньої професії перевагу надав історії. Після закінчення Глухівської середньої школи у 1951 р. вступив на історичний факультет Вінницького педагогічного інституту імені М. Островського. Перші кроки у наукових пошуках зробив під керівництвом доцента,

кандидата історичних наук І.А. Пшука, написавши на основі архівних джерел роботу «Селянський рух на Поділлі в другій половині XIX століття», яка посіла перше місце в загальноінститутському конкурсі студентських робіт. Педагогічний інститут закінчив із відзнакою.

Спочатку Василь Петрович працював вчителем історії у Сестренівській середній школі, що на Вінниччині. У місцевому клубі часто виступав з лекціями та бесідами перед громадою села. Впродовж 1955–1958 рр. служив у лавах Військово-морського флоту СРСР. Дописував до газети «Страж Балтики» про життя та буденну службу військових. Після демобілізації працював лаборантом кафедри марксизму-ленінізму Вінницького медичного інституту. У 1960 р. вступив до аспірантури історичного факультету Київського державного університету імені Тараса Шевченка на кафедру, очолювану професором О.А. Бородіним, під керівництвом якого підготував та захистив кандидатську дисертацію на тему «Діяльність партійних організацій України по розвитку трудової активності робітничого класу (на матеріалах гірничорудної промисловості 1959–1961 рр.)». Талановитому науковцю запропонували роботу у столичному університеті та з 1963 по 1983 рр. він працював там на кафедрі історії КПРС, пройшовши шлях від асистента, старшого викладача, доцента до завідувача кафедри. У 1975 р. захистив докторську дисертацію на тему «Діяльність Компартії України по розвитку творчої активності робітничого класу (1961–1970)». У 1977 р. присвоєно вчене звання професора. У 1990–1995 рр. – завідувач кафедри політичної історії для гуманітарних факультетів.

Працюючи в освіті, Василь Петрович Шевчук значні зусилля зосереджував на удосконаленні навчального процесу та підготовці науково-педагогічних працівників для вищої школи України. Тільки в Національному університеті імені Тараса Шевченка під його науковим керівництвом захистили дисертації понад 30 здобувачів. Серед його учнів, які стали активними поборниками розвитку вищої освіти в Україні, очоливши ректорати, деканати, кафедри вищих навчальних закладів України: В.П. Коцур – ректор Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди, Ю.М. Мальчин – ректор Київського муніципального університету, П.В. Киридон – проректор Полтавського педагогічного університету імені Короленка, П.С. Пацерківський – декан юридичного факультету Чернівецького державного університету імені Юрія Федьковича, В.П. Капелюшний – завідувач кафедри Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Загалом Василь Петрович підготував близько 60 кандидатів наук, надав наукову консультацію більше 10 здобувачам наукового ступеня доктора наук. Працюючи з аспірантами та здобувачами, завжди високу вимогливість поєднував з демократичністю та доброзичливістю. Понад 10 років був головою спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських та докторських дисертацій у КДУ ім. Т.Г. Шевченка, очолював та входив до редколегії фахових наукових журналів та збірників. У 1984 р. В.П. Шевчуку присвоєно почесне звання заслуженого працівника вищої школи Української РСР. Нагороджений також орденом Дружби народів. Василь Петрович сприяв зростанню авторитету університету. Входив до складу комісії Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР, яка займалася координацією наукової діяльності тогочасних ВНЗ. За рішенням Президії Комітету по Державних преміях в галузі науки і техніки України у 1993 р. включений до складу секції суспільних наук.

Наукову діяльність активно поєднував із громадською. Обирався секретарем парткому університету, кандидатом у члени ЦК Компартії України, депутатом Київської міської ради народних депутатів. Будучи позаштатним лектором товариства «Знання» та відділу ЦК Компартії України, виступав з лекціями на суспільно-політичну тематику перед широкою громадськістю. У різний час професор В.П. Шевчук читав лекції з історії для студентів і викладачів Лейпцігського університету (НДР), університету Санта Клара (Куба), університету м. Тампере (Фінляндія), університету м. Братислава (Словаччина). Брав активну участь у підготовці істориків та виданні збірників наукових праць у Київському славістичному університеті. Викладав історію української державності в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини.

У 1994 р. досвідченого науковця та педагога В.П. Шевчука запросили на роботу у Військовий гуманітарний інститут, який із часом увійшов до складу Національної академії оборони України (нині – Національний університет оборони України (НУОУ) імені Івана Черняховського). Знайомив офіцерів з історією української державності, історією створення та функціонування українських військових формувань. Із 2014 р. обіймає посаду головного наукового співробітника науково-дослідного центру воєнної історії НУОУ імені Івана Черняховського. В.П. Шевчук очолює спеціалізовану вчену раду із захисту кандидатських дисертацій з військової історії, є редактором наукового збірника «Воєнно-історичний вісник» та членом редколегії «Труди університету». Під його науковим керівництвом 10 ад'юнктів та здобувачів захистили кандидатські дисертації з військової історії. Працюючи у НУОУ імені Івана Черняховського, зосередив зусилля на дослідженні історії та діяльності українських військових формувань, нормативно-правовій базі створення та розвитку Збройних Сил України, поверненні на Батьківщину українців – військових офіцерів у зв'язку з розпадом Радянської армії. Досліджував участь підрозділів Збройних сил України у міжнародній миротворчій діяльності. Він є активним дослідником антитерористичної операції на Сході України. Василь Петрович є одним із авторів підручника «Інформаційно-комунікативні технології в гуманітарній

сфері Збройних Сил України» та рецензентом низки наукових і навчальних видань із військової історії. Наказом міністра оборони України у 2011 р. нагороджений медаллю «За сприяння Збройним Силам України». У 2016 р. відзначений почесним нагрудним знаком Начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних сил України «За самовіддану працю у Збройних силах України».

*В.П. Шевчук з колективом історичного факультету
Переяслав-Хмельницького університету. Приблизно 2003–2004 рр.*

Діяльність Василя Петровича Шевчука на історичному факультеті ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» розпочалася з 1998 р. на посаді професора кафедри історії та культури України, де і понині він плідно працює на творчій викладацько-науковій ниві. Читає спецкурси, присвячені історії виникнення та розвитку української державності, створення та діяльності українських політичних партій, розвитку правозахисного руху в Україні. Під його науковим керівництвом викладачі й аспіранти педагогічного вишу Н.Г. Красножон, О.М. Сергійчук, Н.С. Брехунець, В.М. Вовк, Ю.В. Бобровнік, Ю.С. Капшук та ін. захистили кандидатські дисертації. Василь Петрович і сьогодні продовжує здійснювати наукове керівництво аспірантами та магістрантами. Бере участь в атестації наукових та науково-педагогічних кадрів. Він є членом редколегії фахового наукового збірника «Наукові записки з української історії», що видається в навчальному закладі, входить до складу спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських та докторських дисертацій з історії України та історії науки та техніки, що діє у вузі.

У дослідженнях Василь Петрович Шевчук основну увагу приділяє висвітленню історії українського народу. В умовах тоталітарної влади, коли обмежувалась і контролювалась творчість учених, праці та лекції історика, попри всі перешкоди, цензуру і заборони, відзначалися творчим пошуком і науковим підходом до аналізу історичних подій. У роки незалежності України, в умовах переосмислення української історії та вільного доступу до заборонених у тоталітарних умовах архівних джерел, В.П. Шевчук з позицій об'єктивності досліджував і нині намагається розібратися в складних проблемах історії української державності. Використовуючи набутий досвід та новітні методи досліджень, долучився до висвітлення наукової концепції історії України, її державності, а тому його доробок є вагомим внеском у новітню наукову та методичну літературу з історії українського народу.

Автор більше 100 наукових праць. Маючи багаторічні напрацювання, В.П. Шевчук видав навчальні посібники з історії України та історії української державності, досліджував історію українських політичних партій, соборності українських земель, історію робітничого класу України («Історія України. Від стародавньої історії до 1917 р.», «Історія України для 11 класу середньої загальноосвітньої школи», «Соборність України. На шляху до об'єднання та утвердження української державності» тощо).

Ювіляр має велику родину: синів Олексія та Сергія, прийомну доньку Олесю, шестеро онуків.

Предикатор ідей Василь Петрович вміло підбирає теми аспірантам і докторантам, навчає своїх вихованців не лише вмінь здобувати знання, досліджувати історію, а й життєвою позицією і власним прикладом одвічних цінностей людяності, щиросердності, відкритості, правди, пунктуальності й відданості обраному фаху. Талановитого наставника люблять і колеги, і студенти, й аспіранти – всі, хто мав змогу увійти у поле його діяльності, – і не лише за його професіоналізм в обраній справі життєвого шляху, а й тому, що його не можна не любити. Люблять за те, що він є, що він несе в собі все одвічне і прекрасне: мудрість, Слово, Справу, добро, мистецтво жити!

Свій ювілей знаний професор зустрів у розквіті науково-духовної зрілості та творчій насназі на нові звершення. Щиро вітаючи вченого, педагога, наставника, прекрасну Людину Василя Петровича Шевчука із 85-річчям, бажаємо йому міцного здоров'я, позитивної енергії, гармонії, родинного затишку, прихильності долі та реалізації життєвих і професійних задумів під мирним небом України!

Одержано 23.03.2018.